

Силабус курсу Природно-ресурсний потенціал України

Освітній ступінь – доктор філософії
Галузь знань: 10 Природничі науки
Спеціальність: 103 Науки про Землю
Освітньо-наукова програма «Науки про Землю»
Кількість кредитів – 5

Рік підготовки, семестр – 2 рік, III семестр

Компонент освітньої програми: вибірковий

Дні занять: вівторок, 11.05-14.05, ауд. 158
Консультації: четвер 14.05, ауд. 158

Мова викладання: українська

Керівник курсу

к. геог. н., доцент. Чеболда Ігор Юрійович

Контактна інформація Chebolda1@gmail.com, 0673688518

Опис дисципліни

Курс «Природно-ресурсний потенціал України» покликаний формувати знання та вміння докторантів у галузі управління раціональним використанням ПРП і охорони довкілля, соціально-економічних аспектів природокористування і природоохоронного законодавства, а також еколого-економічного світогляду.

Вивченням навчальної дисципліни є теоретико-методологічні, методичні і прикладні проблеми конструктивно-географічного дослідження ПРП, концепція еколого-географічного дослідження природно-ресурсного потенціалу території. Об'єктом є природно-ресурсний потенціал України його аналіз на локальному, регіональному та субрегіональному рівні.

У результаті вивчення дисципліни докторанти знати: основні питання теорії та практики економіки природокористування, оцінки природних ресурсів і пошуку економічних механізмів досягнення їх раціонального використання; способи виявлення негативного впливу господарської діяльності на довкілля та процедури створення економічного механізму відновлення деградованої природи, а також управління природокористуванням.

Після вивчення дисципліни докторанти повинні вміти професійно виконувати еколого-економічний аналіз та практично застосовувати економічні важелі регулювання охорони навколишнього природного середовища і раціонального використання природних ресурсів, приймати відповідні управлінські рішення.

Зміст дисципліни розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців у сфері Наук про Землю, норм та традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньо-професійної програми.

Навчальний контент

	Тема	Результати навчання
	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. Теоретико-методологічні основи географії природно-ресурсного потенціалу (ПРП)	
	РОЗДІЛ 1. ПРП і підходи до його збалансованого використання.	
1	ТЕМА 1. Географічні основи концепції збалансованого розвитку території.	Знати трактування категорії природно-ресурсний потенціал, основні положення концепції збалансованого розвитку природно-ресурсних і природно-господарських комплексів і систем, економічні, соціальні, екологічні основи вчення про природно-ресурсний потенціал території.
2	ТЕМА 2. Природно-ресурсний потенціал	

	(ПРП) як умова збалансованого розвитку території.	
	РОЗДІЛ 2. Національний ПРП – використання, збереження, відтворення, управління.	
3	ТЕМА 3. Національний природно-ресурсний потенціал: збереження, відтворення, скорочення втрат і витрат.	Знати трактування категорій національний природно-ресурсний потенціал, потенціал території, шляхи вдосконалення системи екологічного моніторингу. Вміти аналізувати наявні в Україні природні ресурси (1. Земельні ресурси. 2. Водні ресурси. 3. Мінеральні ресурси. 4. Біорізноманіття. 5. Заповідний фонд. 6. Лісовий фонд. 7. Атмосферне повітря.)
4	ТЕМА 4. Комплексна стратегічна оцінка національного екологічного потенціалу.	Знати основні підходи до комплексної оцінки ідентичності національної та європейської систем екологічного управління і політики території. Вміти розробляти науково обґрунтовану методологію комплексної оцінки збалансованості та ідентичності національної системи екологічного управління.
5	ТЕМА 5. Економічні механізми природокористування та природовідтворення: ідентифікація, узгодження і посилення ефективності.	Знати трактування категорій екологічний аудит та екологізація виробництва, страхування екологічної відповідальності та екологічних ризиків, екологічне підприємництво: розвиток, підтримка, заохочення. Вміти знаходити шляхи реформування економічної системи природокористування та природовідтворення, реформування ліцензійно-дозвільної та податкової системи.
	РОЗДІЛ 3. Методологія і методика дослідження ПРП.	
6	ТЕМА 6. Методологія і методика кількісного визначення ПРП.	Знати трактування категорій диференційну ренту, диференційного доходу, основні види оцінки - 1)природну, 2)технологічну (виробничу), 3)екологічну, 4)економічну, 5)соціальну, 6)географічну, 7)еколого-економічну, 8)соціально-географічну тощо. Вміти кількісно визначати ПРП, проводити компонентної та інтегральної економічної оцінки ПРП регіону.
7	ТЕМА 7. Система методів комплексного конструктивно-географічного дослідження ПРП.	Знати систему методів комплексного підходу до економіко-географічного вивчення природно-ресурсного потенціалу. Вміти проводити економічну оцінку використання ПРП, проводити його системно-структурний аналіз, проводити оцінку охорони і відтворення ПРП, рівня забруднення навколишнього середовища, дослідження природно-ресурсних комплексів, природно-ресурсне районування і прогнозування розвитку ПРП регіону.
	ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II. Територіальна диференціація ПРП України та ефективність природокористування	
8	ТЕМА 8. Територіальні особливості ПРП та ефективність природокористування України.	Знати трактування категорій територіальна диференціація ПРП, розміщення продуктивних сил, територіальна структура господарства. Знати основні елементи територіальної організації природокористування України. Вміти давати оцінку ПРП України, визначення ефективності природокористування. Розрізняти екологічну, соціальну і економічну ефективність природокористування.
9	ТЕМА 9. Використання результатів конструктивно-географічного дослідження ПРП в практиці реалізації природокористування України.	Знати найважливіші напрями раціоналізації використання, охорони і відтворення ПРП України. Знати трактування категорії конструктивно-географічне дослідження ПРП. Вивчити і вміти використовувати на практиці досвід застосування оцінки ПРП з метою вдосконалення природокористування.
10	ТЕМА 10. Територіальна диференціація природно-ресурсного потенціалу України та ефективність природокористування.	Знати трактування категорії сумарний (інтегральний) природно-ресурсний потенціал. Вміти аналізувати територіальну диференціацію ПРП України в розрізі адміністративних областей, районів, визначати економічну продуктивність (щільність) ПРП, будувати картографічні моделі величини ПРП України.

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК 1	Діяти на засадах розуміння цивілізаційних гуманітарних цінностей та глобалізаційних процесів, пріоритетів національного розвитку
ЗК 11	Дослідницькі навички і вміння
ФК 1	Здатність формулювати наукову проблему, розробляти робочі гіпотези, визначати актуальність, мету, завдання, які необхідно вирішувати для досягнення мети; оцінювати необхідні ресурси та час для реалізації, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.
ФК 2	Здатність використовувати традиційні та інноваційні методи конструктивно-географічних досліджень; способи набуття, обробки, передачі, збереження первинних географічних даних; принципи обробки географічних даних та отримання корисної інформації та нових знань.
ФК 7	Здатність використовувати сучасні методи регіональних суспільно-географічних досліджень, географічного моделювання та прогнозування суспільно-просторових процесів.
ФК 8	Здатність використовувати принципи і методи оцінки просторової організації людської діяльності на земній поверхні; вміння проводити комплексні фундаментальні та прикладні суспільно-географічні дослідження в просторово-часових координатах; визначати закономірності їх формування та розподілу.
ПРН 14	Демонструвати соціальну відповідальність за результати прийняття стратегічних рішень
ПРН 19	Демонструвати здатність саморозвиватися та самовдосконалюватися упродовж життя

Літературні джерела

1. Данилишин Б.М., Дорогунцов С.І., Міщенко В.С., Коваль Я.В., Новоротов О.С., Паламарчук М.М. Природно-ресурсний потенціал сталого розвитку України.- Київ, РВПС України. 1999.-716 с.
2. І.М.Коротун, Л.К.Коротун, С.І.Коротун. Природні ресурси України. Рівне: «Принт хауз»,2000. - 192 с.
3. Руденко В.П. Географія природно-ресурсного потенціалу України. У 3-х частинах: Підручник.- К.: ВД "К.-М. Академія" – Чернівці: Зелена Буковина,1999.-568 с.
4. Сучасні напрями економічного забезпечення раціонального природокористування в Україні / [за наук. ред. акад. НААН України, д.е.н., проф. М.А. Хвесика, проф. С.О. Лизуна; державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України»].- К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2013.-64 с.
5. Тернопільщина:цілі і потенціал сталого природокористування. МонографіяЦарик Л., Барна І., Гайда Ю., Гінзула М., Грицак Л, Заставецька Л., Заставецька О., Каплун І., Кузишин А., Лісова Н., Новицька С., Рудакевич І., Стецько Н., Сивий М.Я., Царик П., Чеболда І., Янковська Л. – Тернопіль: СМП «Тайп», 2015 – 498 с.
6. Туниця Т.Ю. Збалансоване природокористування: національний і міжнародний контекст. – К.: Знання, 2006. – 300 с.
7. Чеболда І.Ю. Економіка природокористування: Навчально методичний посібник для вивчення дисципліни.- Тернопіль, ТНПУ.- 2011.- 196 с.
8. Яремчук І.Г. Економіка природокористування.-К.: Просвіта, 2000.- 431с.

Політика оцінювання

●**Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

●**Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття.

●**Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Модуль 1 (теми 1-7) усне опитування, тести, завдання	50
Модуль 2 (теми 8-10) усне опитування, тести, завдання	30
Ессе	20

До Силабусу також готуються матеріали навчально-методичного комплексу:

- 1) Навчальний контент (розширений план лекцій)
- 2) Тематика та зміст практичних робіт
- 3) Електронне навчання в системі MODLE